

PROGRAMACIÓN

MÚSICA DE CÁMARA

INDICE

INTRODUCCIÓN

MARCO LEGAL

1º CURSO (5º GRAO PROFESIONAL)

OBXETIVOS

CONTIDOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

MINIMOS ESIXIBLES

2º CURSO (6º GRAO PROFESIONAL)

OBXETIVOS

CONTIDOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

MINIMOS ESIXIBLES

ATENCIÓN A DIVERSIDADE

TEMAS TRANSVERSAIS

**TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA
COMUNICACIÓN**

INTRODUCCIÓN

A presente programación didáctica foi realizada a partir do currículo oficial vixente e pretende establecer unha proposta de desenvolvemento curricular para a materia de VIOLÍN durante os catro cursos do Grao Elemental e os seis do Grao Profesional dos ensinos de réxime especial de Música.

Para a elaboración desta programación, tívose en conta, en primeiro lugar, o Currículo Base, orientador e prescriptivo, do cal se tomaron os obxectivos xerais para concretalos nuns obxectivos didácticos específicos. Así mesmo, esta programación foi realizada en coherencia co Proxecto Educativo de Centro (PEC), de tal maneira que no seu deseño valoráronse coidadosamente as características e necesidades da comunidade á que vai dirixida.

MARCO LEGAL

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

ORDE do 29 de setembro de 2015 pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.

DECRETO 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.

CIRCULAR 15/2011 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.

ORDE do 4 de agosto de 2011 pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.

DECRETO 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.

ORDE do 28 de xullo de 2008, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.

CIRCULAR 21/2008 da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.

ORDE do 8 de febreiro de 2008, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.

DECRETO 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.

DECRETO 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.

CIRCULAR 9/2007 da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1ºCurso (5º do grao profesional)

Obxectivos:

Este primeiro curso de Música de Cámara terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- _ Profundizar no campo de música de cámara mediante o estudo de obras en pequenas agrupacións instrumentais (dúos, tríos, cuartetos, quintetos), aprendendo a valorala como un aspecto fundamental da súa formación.
- _ Coñece-la distinta problemática de cada instrumento e cada combinación instrumental nas que interveña o alumno, aprendendo a adaptarse a un grupo.
- _ Aplicar en todo momento a audición polifónica, imprescindible na interpretación en grupo, escoitando as distintas partes mentras se executa a propia, buscando un fraseo común e apropiado ó estilo de cada obra.
- _ Emplear unha ampla e variada gama sonora, axustando o son en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.

- _ Coñecer e realiza-los xestos típicos que permitan a interpretación coordinada sen director, aprendendo a indicar entradas, cortes, respiracións, etc.
- _ Fomentar un espírito crítico e esixente no alumno para coa súa propia interpretación individual e de conxunto, que o conduza a unha actitude metódica no estudio e detallista na interpretación.
- _ Interpretar con corrección e musicalidade adecuada as obras de programa tanto en cuanto a execución individual como de conxunto.

Contidos:

- _ Traballo da unidade sonora: timbre, vibrato, afinación, respiración, ataques, golpes de arco.
- _ Traballo de articulación, ritmo, agónica e dinámica.
- _ Estudio do fraseo.
- _ Estudio da sonoridade de conxunto: equilibrio de planos, función de cada instrumento en cada momento (acompañamento, solista, contrapunto, etc).
- _ Análise e interpretación de obras de diferentes estilos adaptando a interpretación a cada época e autor.

_ Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das súas diferentes versións.

_ Práctica de lectura a primeira vista de obras de mínima dificultad, respetando e cuidando a interpretación de cada un dos detalles da obra.

Criterios de Avaliación:

Ó final do curso o alumno deberá ser quen de:

_ Interpretar un programa integrado por un mínimo de dúas obras (de varios movementos) a catro (dun só movemento), de estilos diferentes, en pequenas formacións (de dous a cinco membros). O repertorio se elegirá en función do tipo de formación e das dificultades técnicas e musicais, sen que éstas poidan ser de nivel superior ó nivel instrumental de cada membro do grupo. As obras serán orixinais para cada formación instrumental, podéndose traballar obras non orixinais no caso de que revirta positivamente na formación do grupo.

_ Interpretar en audición pública dito programa, total ou parcialmente. As audicións, de periodicidade e duración flexible, se distribuirán ó longo do curso, debendo cada grupo participar en alomenos unha delas. No caso dunha participación menor, o grupo interpretará o seu programa nunha audición a final de curso na que varios profesores actuarán como público.

Mínimos esixibles:

_ A corrección na interpretación nos seguintes aspectos: dominio da obra, corrección na articulación, agónica, dinámica, fraseo, equilibrio dos distintos planos sonoros, adaptación ó conxunto, estilo apropiado.

_ O traballo de cada alumno en canto ó estudio persoal e de conxunto, valorando a súa responsabilidade como parte integrante dun grupo.

_ A asistencia continuada a clase como único medio para logra-los obxectivos previstos e poder permiti-lo progreso do traballo en grupo.

_ A actitude apropiada ante o público permitindo unha interpretación axeitada nos aspectos xa citados.

2º Curso (6º do Grao Profesional)

Obxectivos:

Este segundo e último curso de Música de Cámara terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos as seguintes capacidades:

- _ Continuar a profundizar no campo de música de cámara mediante o estudio de obras en pequenas agrupacións instrumentais (dúos, tríos, cuartetos, quintetos), aprendendo a valorala como un aspecto fundamental da súa formación.
- _ Coñece-la distinta problemática de cada instrumento e cada combinación instrumental nas que interveña o alumno, aprendendo a adaptarse a cada grupo, sabendo actuar como un membro máis ou como líder, según as circunstancias.
- _ Aplicar en todo momento a audición polifónica, imprescindible na interpretación en grupo, escoitando as distintas partes mentras se executa a propia, buscando equilibrio de planos, así como un fraseo común e apropiado ó estilo de cada obra.
- _ Emplear unha ampla e variada gama sonora, axustando o son en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.
- _ Coñecer e realiza-los xestos típicos que permitan a interpretación coordinada sen director, aprendendo a indicar entradas, cortes, respiracións, etc.
- _ Fomentar un espírito crítico e esixente no alumno para coa súa propia interpretación individual e de conxunto, que o conduza a unha actitude metódica no estudio e detallista na interpretación.
- _ Interpretar con corrección e musicalidade adecuada as obras de programa tanto en cuanto a execución individual como de conxunto.

Contidos:

- _ Traballo da unidade sonora: timbre, vibrato, afinación, respiración, ataques, golpes de arco.
- _ Traballo de articulación, ritmo, agónica e dinámica. Estudio do fraseo.
- _ Estudio da sonoridade de conxunto: equilibrio de planos, función de cada instrumento en cada momento (acompañamento, solista, contrapunto, etc).
- _ Análise e interpretación de obras de diferentes estilos adaptando a interpretación a cada época e autor.

_ Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das súas diferentes versións.

_ Práctica de lectura a primeira vista de obras de mínima dificultad, respetando e cuidando a interpretación de cada un dos detalles da obra.

_ Introducción á práctica da música do século XX e familiarizarse coas novas linguaxes e grafías.

_ Práctica do baixo cifrado nos instrumentos de tecla.

Criterios de Avaliación:

Ó final do curso o alumno deberá ser quen de:

_ Interpretar un programa integrado por un mínimo de dúas obras (de varios movementos) a catro (dun só movemento), de estilos diferentes, en pequenas formacións (de dous a cinco membros). O repertorio se elegirá en función do tipo de formación e das dificultades técnicas e musicales, sen que éstas poidan ser de nivel superior ó nivel instrumental de cada membro do grupo. As obras serán orixinais para cada formación instrumental, podéndose traballar obras non orixinais no caso de que revirta positivamente na formación do grupo.

_ Interpretar en audición pública dito programa, total ou parcialmente. As audicións, de periodicidade e duración flexible, se distribuirán ó longo do curso, debendo cada grupo participar en alomenos unha delas. No caso dunha participación menor, o grupo interpretará o seu programa nunha audición a final de curso na que varios profesores actuarán como público.

Mínimos esixibles:

_ A corrección na interpretación nos seguintes aspectos: dominio da obra, corrección na articulación, agónica, dinámica, fraseo, equilibrio dos distintos planos sonoros, adaptación ó conxunto, estilo apropiado.

_ O traballo de cada alumno en canto ó estudio persoal e de conxunto, valorando a súa responsabilidade como parte integrante dun grupo.

_ A asistencia continuada a clase como único medio para logra-los obxectivos previstos e poder permiti-lo progreso do traballo en grupo.

_ A actitude apropiada ante o público permitindo unha interpretación axeitada nos aspectos xa citados.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade derívase do concepto de atención ás necesidades educativas especiais, na medida en que todos somos diferentes, somos diversos, non aprendemos da mesma forma e necesitamos unha atención diferente. Estas diferenzas veñen determinadas por variables como as capacidades, as estratexias cognitivas, a atención, os coñecementos previos, os estilos de aprendizaxe, a motivación, o axuste emocional, a integración social, etc. Neste sentido, tamén se expresa o concepto de atención ou educación individualizada, referida á necesidade de que cada alumno desenvolver as súas capacidades ao máximo e de forma persoal.

Na aula de violín, deberá adaptarse o exercicio diario ás condicións específicas de cada alumno, coa finalidade de dar unha resposta educativa o máis adecuada posible ás súas necesidades. Por esta razón, os obxectivos deberán adaptarse ás situacións concretas segundo considérese oportuno, do mesmo xeito que poderá ser necesario retomar, reforzar ou prolongar determinados contidos. En definitiva, o profesor terá a oportunidade de deseñar as súas propias actividades, modificándoas ata a súa correcta asimilación ou ben desenvolver outras novas en función da adaptación do alumno.

Unha ferramenta fundamental na determinación e orientación das medidas de adaptación, reside na **acción tutorial**. Tendo en conta a dificultade e especificidade dos estudos realizados no Conservatorio, a colaboración das familias é determinante para conseguir un desenvolvemento óptimo do alumno. Unha información ampla sobre as características e esixencias de cada materia e unha adecuada comunicación periódica e fluída, con entrevistas habituais cos pais, son a base para poder establecer as condicións máis adecuadas para o desenvolvemento do proceso didáctico. Así mesmo, establecerase unha comunicación constante cos compañeiros de claustro, profesores implicados na educación do alumno de maneira que se poidan obter datos relevantes que permitan en caso necesario reorientar a actividade formativa e levar a cabo as adaptacións que sexan necesarias.

ATENCIÓN AO ALUMNO CON TRAZOS DE DIVERSIDADE

A programación recolle medidas didácticas para atender os intereses ou aptitudes dos alumnos. Estas medidas poderanse adoptar despois de realizar unha avaliación inicial ao comezo do curso, aínda que, pódese establecer unha tipoloxía xenérica do alumnado atendendo a tres criterios específicos:

1º. En función do seu nivel musical:

- **Alumno avanzado:** o alumno está dotado dunhas capacidades por encima do previsto para o seu nivel; é capaz de atopar solucións en por si aos seus problemas técnicos co instrumento e progresa técnica e musicalmente a gran velocidade, á vez que é capaz de acometer tarefas máis difíciles do habitual para a súa idade. Neste grupo podería haber alumnos con altas capacidades intelectuais, para os que se

podería flexibilizar a duración das etapas na súa formación ou que poderían requirir atención diferenciada por parte das administracións educativas por medio de programas específicos.

- **Alumno intermedio:** é aquel que asimila con corrección os contidos programados para o seu nivel e que supera os novos obstáculos normalmente.
- **Alumno que presenta dificultade e baixo nivel:** aquel que asimila os contidos a un ritmo menor do previsto. Neste grupo podería haber alumnos con dificultades de aprendizaxe, dificultades co idioma ou que por diferentes razóns incorporáronse de forma tardía ao sistema educativo. Estes alumnos poderían necesitar programas específicos de axuda ou clases de reforzo e nalgúns casos atención de profesionais especializados.

2º. En función da súa actitude e interese cara aos estudos e formación musical:

- **Alumno motivado:** presenta unha actitude positiva cara á aprendizaxe, non sendo necesaria unha motivación adicional para conseguir un ritmo de traballo adecuado na clase e en casa.
- **Alumno con escaso interese:** considera a súa asistencia ás clases como unha actividade extraescolar. O esforzo orientarase aquí a tratar de cambiar esa actitude, tanto no alumno como nos pais ou titores, xa que na maior parte das ocasións débese a unha gran falta de información e descoñecemento.

3º. Por tratarse de alumnado con necesidades educativas específicas:

- Ben porque se trate de alumnos estranxeiros (con ou sen coñecemento do idioma), superdotados ou discapacitados físicos ou psíquicos. As necesidades deste tipo de alumnado trataranse de forma diferenciada e individualizada, dentro das lóxicas limitacións da materia (poderanse adaptar no posible as actividades para realizar, deseñar actividades de reforzo ou de ampliación, expor actividades substitutivas ou alternativas, etc..

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Existen unha serie de medidas establecidas legalmente con vistas a responder as situacións extremas da diversidade do alumnado:

- **Reforzo educativo:** trátase dunha medida de atención á diversidade dirixida especialmente a aqueles alumnos que presentan dificultade ou baixo nivel. Pódese entender como un esforzo adicional que precisa realizar un alumno temporalmente ao non superar algúns dos contidos propostos. Dadas as características do centro e as particularidades da materia, non se contempla a posibilidade de realizar apoios fose da aula e a cargo dun especialista (como o profesorado de Pedagogía Terapéutica), senón que se realizarán na aula co profesor de violín. O reforzo pode consistir en: a realización dunha serie de traballos (fose do horario de clase) de consolidación dos

contidos esixibles ou o establecemento dun horario de resolución de dúbidas ou de revisión de tarefas (por exemplo, minutos antes ou despois doutra clase á que o alumno deba acudir ao Conservatorio).

- **Adaptacións curriculares individualizadas:** esta medida de atención á diversidade supón a modificación dalgúns elementos do currículo. Estas adaptacións poden ser de dous tipos: non significativas e significativas. Ocuparémonos nesta programación das adaptacións curriculares non significativas, dado que as significativas supoñen modificar elementos básicos do currículo, actuación que debe ser levada a cabo con coñecemento do departamento didáctico e de inspección educativa, así como realizarse de acordo a unha previa avaliación psicopedagóxica.

A diferenza do reforzo educativo, unha adaptación curricular non significativa realízase previamente á impartición dos contidos coa finalidade de adiantarse á aparición dos problemas prevendo (dada a capacidade do alumno, coñecida a través da avaliación diagnóstica) que dita actuación será necesaria para eses contidos concretos. Unha adaptación curricular non significativa pode afectar:

- **Á metodoloxía**, utilizando as estratexias máis adecuadas ao alumno, orientando o seu estudo cara aos aspectos máis apropiados, proporcionando os materiais ao alumnado, etc.
- **Ás actividades**, deseñando algunhas específicas, diminuíndo ou aumentando o seu número, establecendo diferentes graos de consecución, etc.
- **Á avaliación**, empregando ferramentas de avaliación diferenciadas, eliminando ou introducindo determinadas probas, etc.

TEMAS TRANSVERSAIS

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes materias que comprenden o currículo dos ensinos de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto ton muscular. Ademais, a música, polos seus compoñentes afectivos,

fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.

- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto produtivo do lecer, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademais de fomentar escóitaa de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para finalizar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto aos demais. Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, á material da aula, ao profesor, etc.

TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TIC)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

O centro debe contar con algún equipo informático con conexión a internet. Para a materia de violín, a rede é unha importante fonte de información, tanto para a consulta de fondos de bibliotecas, lectura de artigos especializados sobre a materia, procura de partituras, arquivos de audio, vídeos ou libros especializados. É recomendable usar na aula tecnoloxías da información e da comunicación, sempre que contemos con recursos que nolo permitan.
